

Скупасць і зайздасць

Кожны ведае, што скупасць ды зайздасць — кепскія якасці. Але калі яны яшчэ і перасякаюцца, то церпяць ад гэтага ўсе навакольныя. А найперш носбіты гэтых якасцей.

Калі нам паведамілі, што Мікола Разумны звар’яцеў, мы спярша не паверылі. Але пасля подленькая чалавечая натура пачала ў многіх браць верх. Чалавек схільны верыць у тое, у што хочацца. А Міколу далі мянушку „Разумны” якраз за тое, што ён быў адным з сама вынаходлівых і сама шанцавальных кантрабандыстаў. Каб можна было запатэнтаваць тыя вынаходніцтвы па нелегальнай перавозцы алкаголю праз мяжу, якія прыдумаў Разумны, ён стаў бы багацейшы за Біла Гейтса. Але Мікола ад скупасці стараўся трымаць свае лёсаносныя для чалавецтва вынаходніцтвы ў сакрэце. Таму яго і не любілі зайздроснікі. А зайздроснікаў, як вядома, нашмат больш, чым публікі зычлівай.

Я знайшоў Разумнага ў лесе недалёка ад Гайнаўкі. Ён сядзеў на сырой зямлі і размаўляў са сваёй машынай.

— Цяжка стала жыць, — скардзіўся Разумны. — У нас алкаголь падаражэў. У Польшчы хочуць плаціць усё танней. Працаваць стала невыносна.

Машына нічога не адказвала. Але, мяркуючы па сумным выглядзе яе тупой морды з надпісам „москвич”, было бачна, што яна цалкам пагаджаецца са сваім гаспадаром.

— Таму няма ніякага выйсця, акрамя як браць танную някасную прадукцыю, разліваць у прыгожыя бутэлькі і выдаваць за фірмовы тавар, — працягваў дыялог з машынай Мікола. — І не глядзі на мяне так. Сам ведаю, што гэта дрэнна. Але табе гэты бруд у бак заліваць не буду. А маёй кліентуры ўсё адно што піць. Абы танней.

Хлопцы чакалі майго прыходу як манны нябеснай. Яны ведалі, што я шанаваў Разумнага. І таму, як убачылі мой сумны твар, усё зразумелі. А калі я паставіў дыягназ „паехаў мазгамі”, пачаліся „народныя гулянні”. Добрая падова прысутных заўсёды зайздросціла кемлівасці і вынаходлівасці Разумнаму. І таму, ад радасці, што пазбыліся самага моцнага канкурэнта ў сваім нелегальным бізнесе, пачалі піць бязбожна. Нават Гольдэн, у якога напярэдадні адкрылася язва страўніка, і які быў намнога скупейшы, чым Разумны, не зважаючы што лекар забараніў яму і думаць пра гарэлку, ад радасці выпіў цэлую літроўку. Ад гэтага Гольдэн амаль не даў дуба. Каб не даць яму мажлівасці працягваць гэты банкет ужо са Святым Пятром, давялося нават выклікаць лекара.

Карацей, зайздрасць цешылася з таго, што скупасць здурнела ад скупасці. Але калі назаўтра ўбачылі Разумнага жывым і здаровым, ды яшчэ з самым танным на свеце спіртам, зайздрасць амаль не задыхнулася ад зайздрасці. Зайздроснікі пачалі сачыць за кожным крокам Разумнага, каб хоць неяк яму нашкодзіць.

Я ведаў адкуль узяўся самы танны алкаголь, але маўчаў. Мікола так навучыўся яго закаркоўваць у бутэлькі з прыгожымі наклейкамі, што ні адзін эксперт не здолеў бы адрозніць гэты напой ад сапраўднага. Але калегаў-кантрабандыстаў падмануць нашмат цяжэй, чым нейкіх там экспертаў. Яны вельмі хутка ўцямілі, што тут

робіцца і толькі чакалі моманту, каб усунуць Разумнаму палку ў колы.

Доўга чакаць не давялося. Нехта падказаў нам, што недалёка ад Саколкі будзе вялікае вяселле. Гандляры алкаголем адразу кінуліся туды, каб збыць сваю прадукцыю. А самая танная была ў Разумнага. Ды не паспеў ён і двума словамі перакінуцца з пакупніком, як у размову ўлез Раман з Бераставіцы.

— Танны алкаголь — гэта добра, — робячы заклапочаны выгляд заявіў ён пакупніку. — Але ж трэба думаць і пра здароўе гасцей. А маладым гэтага піць увогуле не дазваляйце, бо вяселле можа пляўна перайсці ў паховіны.

— Ты што вярзеш, — стаў бараніцца Разумны. — Я сам і ўся мая радня толькі гэта і п'ем. І нічога не стала.

— Твая радня, — бяздомныя бамжы са сметніка, — не здаваўся Раман. — Ім усё адно што піць. А тут збяруцца людзі непрывыклыя да дэнатуратаў. Добрая палова адыдзе ў лепшы свет. Калі хочаш давесці іншае, сам выпі пры нас пляшку. А мы пачакаем, калі акалееш.

— Так, так, — стаў настойваць напалоханы да смерці пакупнік. Ён, ад усяго што пачуў, ужо ўяўляў усё вяселле, гасцей, маладых, і нават святара, які тут ніколі не адмаўляўся ад выпіўкі, ляжачымі ў адной вялікай труне. — Паспрабуй спачатку сам.

Што было рабіць. Разумны ўпэўненым рухам хапіў літроўку, зубамі здзёр корак і, прысмактаўшыся да гарляка, зрабіў некалькі глыткоў. І тут здарылася непрадбачанае. Ці то сапраўды гарэлка была кепскай, ці хлопец проста папярхнуўся, але неяк хутка пасінеў і паваліўся на зямлю. Праз хвілінку падняўся як бы нічога і не было. Але пакупнік ужо ляцеў ад нас так хутка, нібы за ім гналася сама смерць. А ў гэтай вёсцы з тае пары людзі не купілі ў кантрабандыстаў ні адной бутэлькі. Пацярпелі ўсе. І скупыя, і зайздросныя. Ды і самі людзі. Недзе праз год пасля гэтага здарэння іх пакарала паліцыя. Амаль у кожнай хаце знайшлі апарат для вырабу самагонкі.